

Vydržení v římském právu a jeho odrazy v moderních soukromoprávních zákonících

Abstrakt

Vydržení se již od dob římského práva stalo institutem, jehož funkcí bylo uvést do souladu stav skutečný se stavem právním. Institut sloužil zejména k nabývání práva vlastnického pro držitele věci uplynutím předepsaného času, ale mohl sloužit i k nabývání jiných práv, jako jsou například služebnosti. Disertační práce se zaměřuje především na římskoprávní podobu vydržení. Pro jeho správné pochopení je nutné vnímat ho v souvislosti s jedinečnou koncepcí římského vlastnictví, včetně všech jeho specifik a odlišností od současného pojmání vlastnických vztahů.

Začátek práce je tak věnován římskému konceptu vlastnictví a jeho základním rysům. Poté je popsán vývoj, kterým si za dobu své existence vydržení v římském právu prošlo, a práce se tak věnuje institutům, jakými jsou *usus auctoritas*, *usucapio*, *praescriptio longi temporis* a *praescriptio longissimi temporis*. Nejprve je zkoumána podoba vydržení v době archaické a předklasické, kde je předmětem zájmu zejména pojem *auctoritas*. Následně se práce věnuje klasické podobě vydržení, kde se vydržení označovalo jako *usucapio*. Postupně je prozkoumáno základních pět předpokladů, které byly pro úspěšné vydržení vyžadovány, tj. *possessio*, *tempus*, *res habilis*, *bona fides* a *titulus*. Závěrem této části se práce zaměřuje na hledání kořenů institutu *praescriptio longi temporis* a věnuje se právní úpravě za císaře Iustiniana, včetně úpravy institutu *praescriptio longissimi temporis*.

V další pasáži práce pokračuje výzkumem vývoje vydržení na českém území. V právní úpravě ABGB bylo o vydržení pojednáno společně s institutem promlčení, a je znát velký vliv zejména justiniánské kodifikace na jeho podobu. Pozdější vývoj českého práva však vydržení ani souvisejícímu institutům, jako je např. držba, nepřál a socialistické zákonodárství použití tohoto institutu nejprve omezilo přijetím zákona č. 141/1950 Sb., a poté dokonce úplně vyloučilo přijetím zákona č. 40/1964 Sb. Novelou tohoto občanského zákoníku provedenou zákonem č. 131/1982 Sb. se vydržení do občanského zákoníku opět navrátilo, ač jeho právní úprava zůstala velice stručná. Bohužel ani porevoluční novela zákona provedená zákonem č. 509/1991 Sb. se zcela od předchozí právní úpravy neodpoutala a rovněž vydržení neupravovala příliš podrobně. Až současný občanský zákoník, zákon č. 89/2012 Sb. rozsáhle

pozměnil předcházející právní úpravu, a to i co se týče vydržení, kde se inspiruje i úpravou ABGB, a tedy se opět navrácí k římskoprávním kořenům institutu.

Klíčová slova: vydržení; *usus auctoritas*; *usucapio*; *longi temporis praescriptio*.